

CSINTA SAMU 2020.10.14 23:20

Új kérdés kell! – Csinta Samu publicisztikája

Hosszan lehetne sorolni, mi szépet hozott ez az eddig igencsak adakozó futballoktóber, bár a sorok leadása után zajló orosz–magyar Nemzetek Ligája-csoportmeccs hozzátehet még néhány vonást az összképhez. Azon azonban már semmi sem változtathat, hogy a Szerbia elleni első válogatott győzelmet olyan futballista góljával sikerült elérni, akit mindkét országhoz, illetve csapatához különleges viszony fűz. Könyves Norbert Zentán született, és a máig magyar többségű, de a sors kifürkészhetetlen akaratából Zentához hasonlóan több mint egy évszázaddal ezelőtt másik – most éppen Szerbia néven futó – országhoz került Mohol községben nőtt fel.

A település mondhatni Szeged vonzáskörzetében fekszik, alig 75 kilométerre Csongrád megye fővárosától, a határok könnyebb átjárhatósága pedig egyre inkább természetes irányba tereli a sokáig megnyomorított viszonyrendszert. Persze jócskán átalakult menet közben a világ, benne az emberek, értékrendek és prioritások kerestek és találtak más egyensúlyhelyzeteket. Miközben az utóbbi évtized kedvező nemzetpolitikai változásai a délvidéki magyarokban csak erősítették az anyaország gyakorolta mindenkori vonzást. Munkavállalás és karrierépítés szempontjából egyaránt, párhuzamosan pedig Magyarország is felfedezhette a természetes emberi erőforrás, a külhoni magyarság kínálta lehetőségeket.

Nagyjából ezen az útvonalon került egyre több sportoló is a magyar mindennapokba, klubokba, majd válogatottakba. És így jutott Könyves is abba a helyzetbe, hogy egyszer csak ott álljon a lábak közül kikapart labdával 14 méterre az ellenfél kapujától, és belője azt a gólt, amilyen csak a filmekben fordulhat elő.

A hollywoodi forgatókönyvekbe illő fordulat, Könyves győztes gólja egy csapásra életszerűvé, megkerülhetetlenné tette a kérdés feltevését: milyen érzés volt a magyar nemzeti válogatott színeiben gólt lőni szülőhazája csapatának? Persze a hasonló esetekre előregyártott kérdések mindig készen állnak, ám többnyire csak az álmok vagy az élet képes arra, hogy ilyen mértékben beélesítse a pillanatot.

A kérdés több szempontból tekintve is megválaszolhatatlan. Mindenekelőtt azért – és ez talán mindenki által megélt tapasztalat –, mert aligha írható le szavakkal az az érzelemfeltolulás, amely felemel vagy porba sújt, Ikarosszá varázsol vagy megbénít. Milyen érzés volt? Jó.

Nagyon jó. Felemelő. Rossz. Nagyon rossz. Elviselhetetlen. Megsemmisítő. Szavak, amelyek a környékére is csak ritkán tévednek annak, amit érzésnek nevezünk.

Könyves gólja esetében maradjunk a nagyon jónál, biztonsági megoldás, nem lehet nagyot tévedni vele. Egy 31 éves futballistának már a válogatottban való bemutatkozás pusztá ténye is hatalmas élmény lehet, a többi – kezdőjátékos, győztes gól szerzője – csupa olyan bónusz, amelyekhez mélységesen emberi módon társulhat a kétely: megérdemeltem én ezt, nem lesz ennek meg a börtje? Hiszen ne felejtjük, kisebbségi sorsból érkező futballistáról beszélünk, akinek úgy kellett elfelejtenie sok mindent, hogy közben semmi fontosat ne felejtse, de minden fontosat megtanuljon. Magyarán: megkapaszkodni, belenőni egy társadalomba, amelynek szavait értette, mondandóját sok esetben nem.

Magyar válogatottá válni biztosan egészen más dimenzió annak az embernek, akinek szülőhazájában a pusztá származás is sok esetben akadály a érvényesülésnek. Miközben könnyen elképzelhető, hogy első futballálmai még a jugoszláv, illetve szerb labdarúgáshoz kötődtek, hiszen gyermekkori ideáljainkat szívesen választjuk a közvetlen környezetünkől. Ezt az állapotot aztán bőven felülírhatja az olyan váltás, mint amilyen Könyves vagy Holender Filip életében bekövetkezett, a gyermekként-kamaszként befogadott ingerek és hatások talán a legjelentősebb mértékben alakítják a későbbi felnőttét. Aki aztán jó esetben megérkezik a nemzeti együttesbe, és szembesül a kérdéssel: milyen érzés annak az országnak a válogatottja ellen játszani, ahonnan származol?

Vajon milyen Szerbia emlékét hordozza magában Könyves, Holender, Nikolics Nemanja vagy Szőke Adrián? Milyen kötődések tartják őket „fogva” szülő, rokon, barát révén, gyermekkori pecázások, focizások emléken át? Mennyire érzik „adósnak” magukat mindazért, amit attól a világtól kaptak, amelyet szülőföldnek, de Szerbiának, Romániának, Szlovákiának vagy Ukrajnának hívnak.

Nemrég egy hosszabb beszélgetés során megkérdeztem Bölöni Lászlót, milyennek látja egykori önmagát. A marosvásárhelyi származású, korábbi BEK-győztes, 102-szeres román válogatott futballista, a Cristiano Ronaldót felfedező edző azt mondta, ha felülnézetből szemléli akkori önmagát, egy becsületes román állampolgárt lát, aki magyarként is jól érezte magát, mert fiatal volt, sikeres, kellemes emberek között élt. Ezzel együtt nem volt sem vak, sem naiv, hogy ne lássa a nehézségeket, hiszen úgy nevelték, olyan emberek közé tartozott, olyan helyzeteken ment át, hogy mindig tisztában legyen: egy dolog, amit hirdetnek, és egészen más a valóság. „Nem értek különleges meglepetések, az élet, a családom felkészített rá: keményen állj oda a problémák elé, és oldd meg őket a magad intelligenciájával, szorgalmával, esetenként a magad rafinériájával” – válaszolta.

Hiába bizonyította nagyon sokszor országa iránti játékoslojalitását, mégsem úszta meg a kérdést, valahányszor magyar–román futballmeccs közeledett: kinek drukkol? Rendszeresen megkapta a keresztre feszítést a Steauát BEK-győzelemig vezető Jenei Imre is, aki sok szempontból rossz pillanatban a magyar válogatott élén is megpróbálkozott az „aranymosással”. Ma is szégyellhetjük magunkat azok miatt, akik annak idején gúnyt űztek belőle.

Azt tartják, a gólöröm az egyik legelemibb indulatkitörés, amelyben egyetlen pillanatra sincs helye semmiféle manírnak. Mi tagadás, ennek jegyében néztem újra jó néhányszor Könyves gólörömét. És tetszett. Nem volt benne semmi túlzás, a vírusrendelkezések által diktált művi visszafogottság sem. Annak az embernek a boldogságát véltem felfedezni, aki miközben saját megvalósításának örül, változatlanul becsüli a legyőzött ellenfelet. Nincs semmiféle, nagyvilágnak küldött, egyezményes jelekkel operáló, mozgalmakkal és kisebbségekkel szimpatizáló üzenet. Csak egy józan ember derűje, akinek bőven elegendő az az öröm, amelyet magának és nemzetének szerzett.

Fogalmam sincs, bántalmazták-e valaha Könyves Norbertet a magyarságáért. Ha nem, szerencsésnek mondhatja magát, ha igen, gratulálok a trauma sikeres feldolgozásához. Egyéniségéből ugyanis az sugárzik, hogy pontosan érti és értékeli szülőhazája, illetve nemzete himnuszát, a két fogalom közötti különbséget. És vélhetően kisfiának is képes lesz átadni, aki talán helyette is kirohangálta magából az örömet a nagyszoba falai között.

Már csak nekünk, újságíróknak kellene új kérdéseket kitalálnunk. Például olyat: mit gondol, hány gyermek akar ezek után Könyves lenni? Vagy mit gondol, sikere nyomán nő-e a magyar válogatottság varázsa a délvidéki, kárpátaljai, erdélyi fiatalokban? Vagy akár azt is, hogy készül-e küldeni Koplárovics Bélának egy palack jó bort, ha már lassan elorozza előle az emlékezetes gólt szerző zalaegerszegi futballistahírnevet.

Csak azt ne, hogy milyen érzés volt... Mert már a kérdésfelvetéshez is minimum Zentán, Kragujevácon vagy Marosvásárhelyen kellene születni. A válaszhoz talán még az sem lenne elegendő.